

บทที่ 5

ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อใช้ในการออกแบบ

5.1 ประวัติความเป็นมาของพุทธมณฑล

5.1.1 ที่ตั้งโครงการพุทธมณฑล

5.1.2 ประวัติความเป็นมาของพุทธมณฑล

5.1.3 ผังบริเวณพุทธมณฑลและองค์ประกอบโดยรอบ

5.1.1 ที่ตั้งโครงการพุทธมณฑล

25/25 หมู่ 6 ถนนอุทยาน ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

เนื้อที่ของวัด : 2,500 ไร่

อาณาเขตติดต่อโครงการมีดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ จรด ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก

ทิศใต้ จรด ที่ดินเอกชน

ทิศตะวันออก จรด ถนนพุทธมณฑลสาย 4

ทิศตะวันตก จรด วัดญาณเวศกวัน

5.1.2 ประวัติความเป็นมาของพุทธมณฑล

พุทธมณฑลสร้างขึ้นเพื่อฉลองวาระกึ่งพุทธกาล เมื่อ พ.ศ. 2500 มีพระพุทธรูปปางลีลาประจำพุทธมณฑล เรียกว่า พระศรีศากยเทศพลญาณ ประธานพุทธมณฑลสุทรรศน์ ออกแบบโดย ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี (พระพุทธรูปนี้สร้างเสร็จและฉลอง เมื่อ พ.ศ. 2525 คราวสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ 200 ปี) โดยในปี พ.ศ. 2495 จอมพล ป.พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีในขณะนั้นได้ดำริจัดสร้างปูชนียสถานเพื่อเป็นพุทธบูชาและเป็นพุทธาสนุสนธิสถาน เนื่องในวโรกาสมหามงคลกาลที่พระพุทธศักราชเวียนมาบรรจบครบรอบ 2,500 ปี ซึ่งครบในวันวิสาขบูชา ปี พ.ศ. 2500 ในวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2498 รัฐบาลจึงได้กราบบังคมทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบรัฐพิธีก่อฤกษ์พุทธมณฑล ณ บริเวณที่จะก่อสร้างพระพุทธรูปประธานพุทธมณฑล ณ สถานที่ซึ่งต่อมาเป็น อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

การก่อสร้างได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย แต่การจัดสร้างได้ชะงักลงไประยะหนึ่ง ด้วยปัญหาด้านงบประมาณ จนถึง พ.ศ. 2521 รัฐบาลในสมัย พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ริเริ่มโครงการขึ้นและถือเป็นส่วนหนึ่งในนโยบายที่รัฐบาลจะเร่งดำเนินการก่อสร้างอีกครั้งหนึ่ง และคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ออกงานจัดสร้างพุทธมณฑลจากกระทรวงมหาดไทย มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการโดยกรมการศาสนาเป็นเจ้าของเรื่องใช้เงินงบประมาณของรัฐและการบริจาคของประชาชน อีกทั้งการจัดสร้างพุทธมณฑลได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้งานก่อสร้างพุทธมณฑลได้อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทำให้การก่อสร้างได้สำเร็จก้าวหน้าไปอย่างมาก เนื่องจากใกล้การเฉลิมฉลองโอกาสที่สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ครบ 200 ปีใน พ.ศ. 2525

การก่อสร้างพุทธมณฑลได้ดำเนินการมาแล้วเสร็จสมบูรณ์ในสมัยที่ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี^[2] เมื่อสร้างองค์ "พระศรีศากยะทศพลญาณ ประธานพุทธมณฑลสุทรรศน์" สำเร็จ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จประกอบพิธีสมโภช เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2525

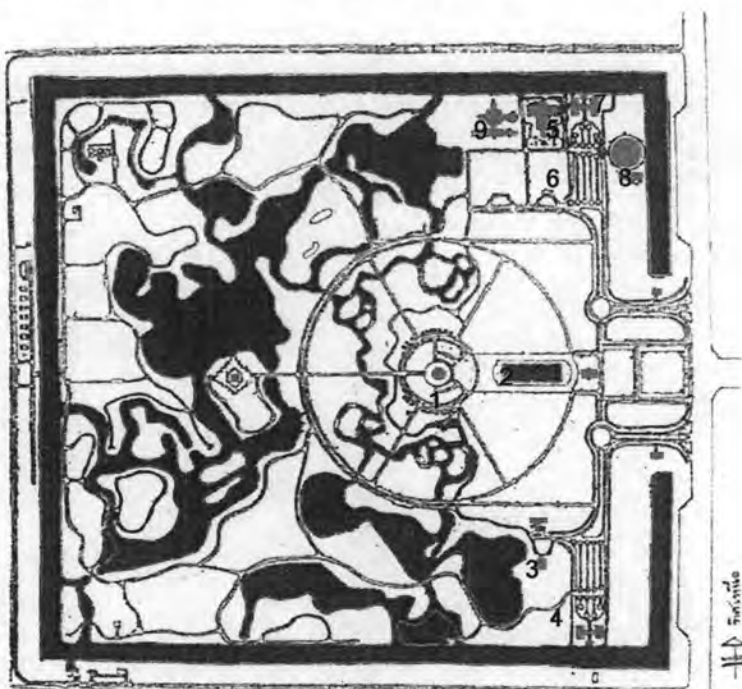
5.1.3 ผังบริเวณพุทธมณฑลและองค์ประกอบโดยรอบ

องค์ประกอบที่สำคัญภายในโครงการ

1. พระประธาน
2. วิหารพุทธมณฑล
3. ตำนานสมเด็จพระสังฆราช
4. ที่พักสงฆ์อาศัยตุ๊ก
5. หอประชุม
6. หอกลอง
7. สำนักงานพุทธมณฑล
8. พิพิธภัณฑ์พระพุทธศาสนา
9. หอสมุดพระพุทธศาสนามหาสิรินาท
10. โรงอาหาร

ภาพที่ 5.1-1 ภาพถ่ายทางอากาศผังบริเวณพุทธมณฑล

ภาพลายเส้นที่ 5.1-1 ผังบริเวณพุทธมณฑล

องค์ประกอบที่สำคัญภายในโครงการ ได้แก่

1. พระประธาน
2. วิหารพุทธมณฑล
3. ตำหนักสมเด็จพระสังฆราช
4. ที่พักสงฆ์อาศัยคณะ
5. หอประชุม
6. หอกลอง
7. สำนักงานพุทธมณฑล
8. พิพิธภัณฑสถานพระพุทธศาสนา
9. หอสมุดพระพุทธศาสนามหาสิรินาท
10. โรงอาหาร

ภาพที่ 5.1-2 พระประธาน พระศรีศากยะทศพลญาณ

ภาพที่ 5.1-3 วิหารพุทธมณฑล

ภาพที่ 5.1-4 ตำหนักสมเด็จพระสังฆราช

ภาพที่ 5.1-5 หอสมุดพระพุทธศาสนามหาสิรินาท

ภาพที่ 5.1-6 อาคารพิพิธภัณฑสถานพระพุทธศาสนา

ภาพที่ 5.1-7 อาคารหอประชุม

5.2 รายละเอียดโครงการเพื่อการออกแบบ

5.2.1 ประวัติความเป็นมาของอาคาร

5.2.2 ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร

5.2.1 ประวัติความเป็นมาของอาคาร

คณะอนุกรรมการวางผังและออกแบบก่อสร้างได้มอบหมายให้กรมศิลปากร โดยนายเมธี คันธโร เป็นสถาปนิกผู้ออกแบบ ให้กรมโยธาธิการ โดยนายสมศักดิ์ เลิศบรรณพงษ์ เป็นวิศวกรโยธา นายบุญเลิศ ผดุงศุกุลย เป็นวิศวกรสุขาภิบาล นายอุทัย จิตเสรี เป็นวิศวกรไฟฟ้า นายวิโรจน์ ไชยนุวัติ เป็นหัวหน้าโครงการก่อสร้าง เริ่มก่อสร้างในปีพุทธศักราช 2527 แล้วเสร็จในปีพุทธศักราช 2529 สิ้นเงินค่าก่อสร้าง 62,000,000 บาท

5.2.2 ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร

1) กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในอาคารมีดังต่อไปนี้

- เพื่อใช้ในการประชุมทางพุทธศาสนาและเป็นสถานที่ศึกษาหาความรู้ของภิกษุสามเณร ตลอดจนประชาชนนักเรียนและนักศึกษาและประชาชนทั่วไป
- เพื่อเป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมทางพุทธศาสนาต่างๆ เช่น งานนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ทางธรรมะ งานนิทรรศการวันสำคัญทางพุทธศาสนาต่างๆ
- เพื่อหน่วยงาน และองค์การต่างๆ ใช้เป็นสถานที่จัดฝึกอบรม และดำเนินกิจกรรมต่างๆ

ภาพที่ 5.2-1 การประชุมทางพระพุทธศาสนา

ภาพที่ 5.2-2 การอบรมธรรมะสำหรับนักเรียน นักศึกษา

ภาพที่ 5.2-3 การอบรมธรรมะสำหรับนักเรียน นักศึกษา

2) รายละเอียดการใช้สอยอาคาร แบ่งประเภทการใช้สอยอาคารดังต่อไปนี้
 ตารางที่ 5.2-1 ตารางแสดงพื้นที่ใช้สอยภายในหอประชุมพุทธมณฑล

ลำดับที่	พื้นที่ใช้สอย	จำนวนผู้ใช้พื้นที่	พื้นที่/หน่วย	พื้นที่รวม(ตร.ม.)
1	ห้องประชุมใหญ่			1591
1.1	ส่วนพื้นที่นั่ง			983
	- ส่วนที่นั่งชม	1,250	0.55	688
	- พื้นที่สัญจรภายในห้องประชุม	-	-	295
1.2	ส่วนพื้นที่ประทับ			50
	- ที่นั่งประทับ	2	5	10
	- ที่นั่งผู้ตามเสด็จ	20	2	40
1.3	ส่วนเวที			240
	- พื้นที่เวทีด้านหน้า	-	-	160
	- พื้นที่เวทีด้านหลัง	-	-	80
1.4	ห้องควบคุมเวที แสง-เสียง			50
	- ห้องควบคุมเวที	3	10	30
	- ห้องเก็บอุปกรณ์โสตทัศนอุปกรณ์	-	-	20
1.5	ส่วนบริการภายในห้องประชุมใหญ่			268
	- ห้องแต่งตัว ข/ญ	40	2	80
	- ห้องรับรองวิทยากร	3	4	12
	- ห้องน้ำ ข/ญ	6	4	24
	- ห้องเก็บอุปกรณ์ฉาก	-	-	50
	- ห้องเก็บของ	-	-	30
	- พื้นที่สัญจร	-	-	75
2	ส่วนพื้นที่ทางเข้าและโถงพักคอย			818
2.1	โถงทางเข้า	120	1	120
2.2	โถงพักคอย			370
	- โถงพักคอยด้านหน้า	120	1	120
	- โถงพักคอยด้านข้าง	240	1	240
2.3	ห้องรับรองสมเด็จพระสังฆราช			25
	- ห้องประทับ	1	20	20
	- ห้องทรงพระสำราญ	1	5	5
2.4	ห้องรับรองพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์			25
	- ห้องประทับ	1	20	20
	- ห้องทรงพระสำราญ	1	5	5

ลำดับที่	พื้นที่ใช้สอย	จำนวนผู้ใช้พื้นที่	พื้นที่/หน่วย	พื้นที่รวม(ตร.ม.)
2.5	ห้องรับรองทั่วไป/ห้องอเนกประสงค์	-	-	250
2.6	ห้องทำงานของล่ามและนักข่าว	7	4	28
3	ห้องประชุมย่อย			501
3.1	ส่วนพื้นที่นั่ง			230
	- ส่วนที่นั่งชม	200	0.80	160
	- พื้นที่สัญจรภายในห้องประชุม	-	-	70
3.2	ส่วนเวที			80
	- พื้นที่เวทีด้านหน้า	-	-	40
	- พื้นที่เวทีด้านหลัง	-	-	40
3.3	ห้องควบคุมเวที แสง-เสียง			41
	- ห้องควบคุมเวที	2	7.5	15
	- ห้องเก็บอุปกรณ์โสตทัศนอุปกรณ์	-	-	13
	- ห้องเก็บอุปกรณ์จากเก็บของ	-	-	13
3.4	โถงพักคอย	-	-	150
4	ส่วนบริการทั่วไป			497
4.1	ห้องน้ำ			180
	- ห้องน้ำสำหรับพระภิกษุสงฆ์	15	4	60
	- ห้องน้ำชาย	15	4	60
	- ห้องน้ำหญิง	15	4	60
	- ห้องน้ำคนพิการ	1	6	6

3) ปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้นในอาคาร

- ปัญหาน้ำฝนรั่วซึมบริเวณรอยต่อของหลังคา รั่วซึมบริเวณตะเข้ราง เนื่องจากการมุงด้วยกระเบื้องดินเผาหางมน ทำให้เกิดการแตก หลุดร่อนของกระเบื้องได้ง่าย
- บริเวณพื้นที่โถงพักคอยด้านข้างที่เปิดโล่ง ทำให้แมลงและสัตว์เข้ามารบกวน
- การระบายอากาศของห้องน้ำไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดกลิ่นรบกวน
- ระบบปรับอากาศภายในห้องประชุมใหญ่ไม่เพียงพอ ทำให้ต้องวางเครื่องปรับอากาศเพิ่มเติมตามประตูทางออกในจุดต่างๆด้านข้างห้องประชุม
- ปริมาณห้องน้ำที่รองรับไม่เพียงพอ ในกรณีที่มีผู้เข้าประชุมเต็มความจุ
- พื้นที่สำหรับเก็บของและเก็บอุปกรณ์จากไม่เพียงพอ
- ปัจจุบันการจ่อตรงภายในอาคารทำให้เกิดมลพิษรบกวน ทั้งกลิ่นและเสียง อีกทั้งทำให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่งดงาม

4) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- กฎกระทรวง ฉบับที่ 33 (พ.ศ. 2535) ออกตามความใน พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

เรื่อง อาคารสูง-อาคารขนาดใหญ่พิเศษ

- ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544

- กฎกระทรวง ฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.

2522

- กฎกระทรวง กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และ

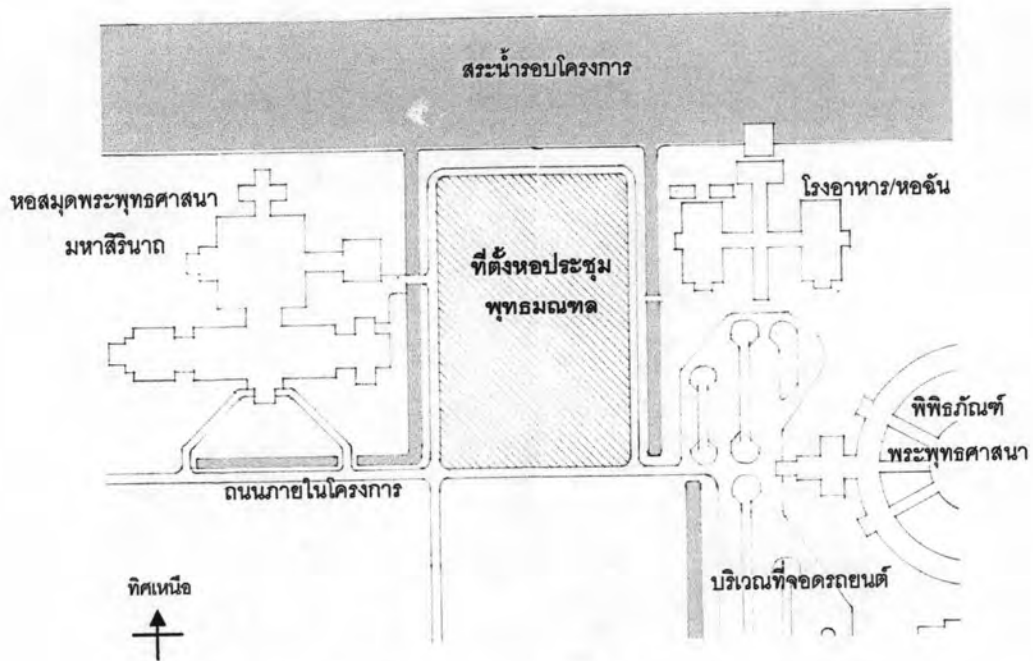
คนชรา พ.ศ. 2548

5.3 ที่ตั้งอาคาร

5.3.1 องค์ประกอบโดยรอบที่ตั้งอาคาร

5.3.2 ลักษณะความสัมพันธ์กับอาคารใกล้เคียง

5.3.3 ขนาดที่ตั้งอาคาร

ภาพสายเส้นที่ 5.3-1 ผังบริเวณแสดงตำแหน่งที่ตั้งอาคารหอประชุมพุทธมณฑล

5.3.1 องค์ประกอบโดยรอบที่ตั้งอาคาร

1) หอสมุดพระพุทธศาสนา มหาสิรินาท เป็นอาคารสำหรับเก็บพระไตรปิฎกและหนังสือที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา และเป็นที่ตั้งของสำนักพระพุทธศาสนา รูปแบบสถาปัตยกรรมเป็นอาคารโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก มีลักษณะแบบไทยประเพณี

2) พิพิธภัณฑ์พระพุทธศาสนา เป็นอาคารสำหรับจัดแสดงพุทธประวัติ และศิลปวัตถุต่างๆที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา รูปแบบสถาปัตยกรรมเป็นอาคารโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก มีลักษณะแบบไทยประเพณี

3) โรงอาหาร/หอฉัน เป็นอาคารสำหรับพระภิกษุสงฆ์ฉันเพล และเป็นโรงอาหารสำหรับประชาชนทั่วไป รูปแบบสถาปัตยกรรมเป็นอาคารโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก มีลักษณะแบบไทยประเพณี

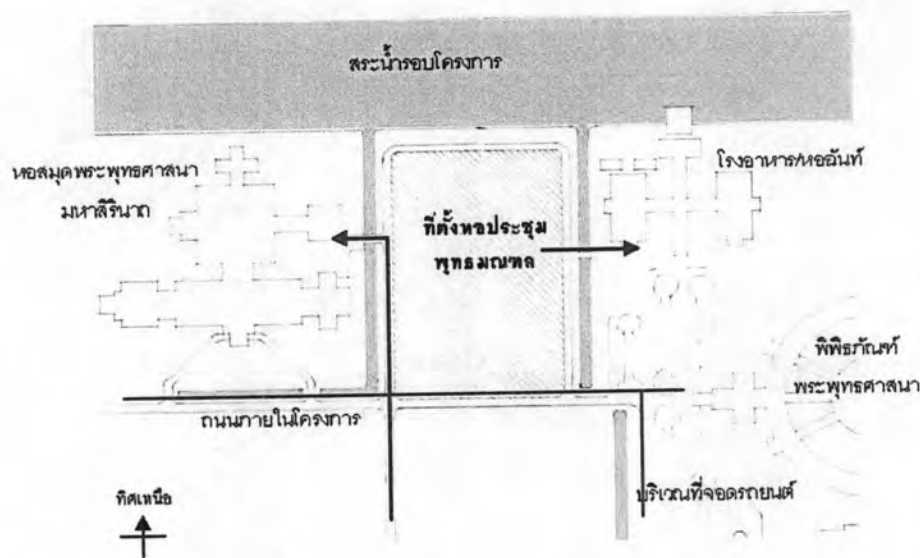
5.3.2 ลักษณะความสัมพันธ์กับอาคารใกล้เคียง

1) การทำทางเชื่อมระหว่างอาคารหอประชุมกับโรงอาหาร/หอฉัน เพื่อรองรับปริมาณของพระภิกษุสงฆ์มาใช้อาคารหอประชุม โดยทำเป็นทางเดินเท้าเชื่อมระหว่างอาคารทั้ง 2

2) ทางเข้าที่จอดรถสำหรับเจ้าหน้าที่หอสมุดพระพุทธศาสนามหาสิริมาถ โดยใช้ทางเข้าเดียวกับอาคารหอประชุม

3) บริเวณลานจอดรถยนต์สำหรับบุคคลทั่วไป สำหรับรองรับปริมาณของผู้มาใช้สอยอาคารทั้ง 3

หลัง

ภาพฉายเส้นที่ 5.3-2 ผังบริเวณแสดงลักษณะความสัมพันธ์กับอาคารใกล้เคียง

5.3.3 ขนาดที่ตั้งอาคาร

พื้นที่ตั้งอาคาร : 25,134 ตารางเมตร(142.00*177.00)

ทิศที่ตั้งอาคาร : ตัวอาคารหันด้านหน้าทางทิศใต้

ลักษณะการสัญจรโดยรอบอาคาร : มีถนนผ่านด้านหน้าอาคารซึ่งเป็นถนนภายในโครงการ และมีถนนโดยรอบที่ตั้งอาคาร

ลักษณะการเข้าถึงตัวอาคาร : มีถนนทางเข้า-ออก ภายในพื้นที่อาคารทั้ง 2 ผัง